

Информация относно подготовката, организацията и провеждането на орална ваксинация срещу Бяс по лисиците на територията на Област Русе.

Докладва: Д-р Николай Ненов – официален ветеринарен лекар, ОДБХ - Русе

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
за контрол и изкореняване на болестта бяс на територията на
Република България чрез орална ваксинация на лисиците срещу бяс за 2014 год.
(Утвърдена за съфинансиране от ЕК с Решение № 2013/722 от 29.11.2013 г.)**

Идентификация на програмата

Държава: Република България

Болест: Бяс

Година на изпълнение: 01.01.2014 – 31.12.2014

Референция на настоящия документ: Българска агенция по безопасност на храните

Контакт: Проф. Пламен Моллов
Изпълнителен директор на БАБХ
1606 София, България
Бул. „Пенчо Славейков“ 15 А
Тел. ++359 2 915 98 20
Факс: ++359 2 952 38 35

Брой на ваксиналните примамки.

I ваксинация - доза **20 броя** ваксинални примамки на 1 км². Територия за ваксинация е цяла Северна България: Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Габрово, Велико Търново, Русе, Търговище, Разград, Шумен, Силистра, Добрич, Варна, София град, София област, област Перник, област Кюстендил, общини Поморие и Руен от област Бургас, област Благоевград, Пазарджик и Смолян – **1 541 720 броя**.

II ваксинация - доза **20 броя** ваксинални примамки на 1 км², необходим брой примамки – **1 541 720 броя**.

Общо за 2014 г. са необходими **3 083 440 броя** ваксинални примамки.

Оралната ваксинация трябва да се извършва чрез прилагането на ваксинален шам, който е стабилен при високи температури на околната среда. Кампанията за първата ваксинация ще се извърши през периода 07.04 – 10.05. 2014 г. и есенната кампания ще бъде през периода 15.10 – 15.11 2014 г.

Филогенетичният анализ предоставя доказателства за движението на заразени с бяс животни през границата с Македония. Групирането на три животни от България, две лисици и един вълк, с вълк и лисица от Босна и Херцеговина (U42704 I U42706) и две лисици от Сърбия и Монтенегро (U22839 I U42703), е показател за движението на заболяването през националните граници чрез вектори от дивата природа. От друга страна няма доказателства за движение на заразени животни между България и Турция.

Една от възможните причини би могла да бъде влиянието на топографията на територията на България. Реките и планинските вериги могат да намалят или предотвратят движението на заразени животни между регионите. Стара планина, която разделя територията ни от изток на запад, може да блокира движението от север на юг. Реките, на територията на планинската верига също могат да допринесат за предотвратяване движението на вектори.

Всички области, от които са получени положителни проби за заболяването, са на север от Стара планина. Няма доказателства за разпространение от Румъния, макар че страната отчита многобройно случаи на бяс в райони, граничещи с нашата страна (Европейска бюлетина за бяс, Световна здравна организация). Границата ни с Румъния се дава от река Дунав, което би могла да действа като естествена бариера за движение на заболяването, както река Висла в Полша. (Bourhy и сътрудници, 1999).

Необходими са още изследвания на проби от райони от двете страни на границата, за да се отговори на въпроса. Ако не се докажат ограничения на движението между двете страни, ще има сериозни последици за развитието на стратегиите за елиминиране. Река Дунав на север и Стара планина в средата на България ще осигурят фокусиране на програмите за орална ваксинация.

Такива стратегии са били разработени успешно за елиминиране на бяс в Швейцария (Wandeter и сътрудници, 1988).

Начин на прилагане на ваксиналните примамки.

Ваксиналните примамки ще се разпръскват чрез самолети (вертолети).

Ваксината трябва да се достави най-малко 20 дни преди прилагането, като ще се съхранява в хладилни камери при -20⁰C.

Преди започване на кампанията задължително трябва да се вземат проби от всички партии на доставената ваксина и да се изпратят за титруване в одобрена от ЕС лаборатория. След получаване на резултатите кампанията може да започне.

Лабораторен контрол след ваксинацията.

Лабораторният контрол на оралната ваксинация ще се извършва в Националния диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт – гр. София.

За осъществяване на контрола ще се използват следните методи:

1. RFFIT – тест за установяване на антитела срещу вируса на бяс.
2. IFT – тест - директен имуофлуорисцентен тест за установяване на вируса на бяс.
3. ELISA - имуоензимен тест за доказване на антитела след ваксинация и типизиране на вирусните изолати.

4. Тест за установяване на маркера тетрациклин.

5. IMAGE ANALYSIS – за типизиране на вирусите, изолирани от различни райони на страната.

Пробите, необходими за лабораторния контрол на ваксинацията ще се взимат от ловците и ще се предават на официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните в общините или в съответната ОДБХ, която ще ги изпраща до лабораторията, като броят на необходимите проби е 4 лисици на 100 км². Също така задължително ще се изследват и всички съмнителни за бяс животни (домашни и диви).

Обявяване на болестта

Наредба № 23/14.12.2005 относно правилата за обявяване и регистрация на заразните болести при животните.

Целеви животни и популация:

1. Предмет на програмата – орална ваксинация на лисиците срещу бяс и изкореняване на болестта.
2. Популация на лисиците – около 40 000 лисици.

Използвани тестове и схема на взимане на проби:

1. IFT – тест - директен имунофлуорисцентен тест за установяване на вируса на беса.
2. ELISA - имуноензимен тест за доказване на антитела след ваксинация и типизиране на вирусните изолати.
3. Тест за установяване на маркера тетрациклин.

Стратегия на надзора:

- приемане на ваксиналните примамки от лисиците и изследване на наличието на тетрациклин в костния мозък;
- наличие на антитела срещу вируса на беса в кръвни проби, взети от ваксинирани лисици.

Писмата придружаващи пробите до НРЛ за бяс трябва да посочват:

- вид на животното;
- възраст на животното (млади/възрастни);
- произход (местонахождение) на пробата.

Използвани ваксини и схеми за ваксинация:

Използва се ваксина ЛИСВУЛПЕН (производство на БИОВЕТА-Чехия).

Прилагането на ваксината ще се извършват от самолети, два пъти годишно (пролет и есен), в доза - 20 ваксинални примамки на 1 кв.

км.

Мерки в случаи на положителни резултати:

Наредба № 23 от 17.05.2002 г. за профилактика и борба с болестта бяс при животните:

1. обявяване на заболяването;
2. съвместно с РЗИ провеждане на эпизоотологично и епидемиологично проучване;
3. разпореждане за убиване на заболелите животни;

4. вземане на материали за лабораторно изследване;
 5. разпореждане за унищожаване заедно с кожата на труповете на убити или умрели от бяс животни в екарисаж или чрез заравяне;
 6. разпореждане за извършване на задължителна ваксинация срещу бяс в засегнатото населено място или в част от него на всички кучета, котки и домашни животни, излизачи на паша;
 7. забрана за придвижването на животните по т. 6 в други населени места;
 8. съвместно с РЗИ уведомяване чрез средствата за масово осведомяване населението за възникнали случаи на бяс;
 9. ограничителните мерки могат да бъдат вдигнати най-малко 30 дни след последния регистриран случай
 10. местния орган на Националната агенция по горите заедно с местните звена на Съюза на ловците и риболовци в България организира стрелба на бездомни кучета и диви месоядни животни, намиращи се в райони около засегнатите селища.
- В района на засегнатото населено място ДАГ с помощта на НЛРС “СЛРБ” се организира отстрел на скитащи кучета и диви месоядни животни.

Контрол при прилагането на програмата и докладване:

1. Ежедневен контрол и присъствие на официален ветеринарен лекар (по време на целия работен ден), по време на прилагането на ваксиналните примамки и попълване на протоколи за извършената работа през деня (условия на транспорт и съхранение на ваксини, броя на полетите, брой на разпределени примамки).
2. Ежедневна информация се представя в БАБХ до дирекция ЗХОЖКФ - изготвят се необходими доклади. Маршрута на самолетите и позицията за освобождаване на примамките се записват с помощта на GPS система. Данните за разпространение се предоставя на компетентния орган. Компетентният орган удостоверява покриването на всеки квадратен километър чрез картографиране с GIS.
3. От всички партии на оралната ваксина трябва да се вземат проби и да се титруват точно преди началото на кампанията. Резултатите се включват във финалните доклади, които се изпращат до Комисията.

Данни от епидемиологичното развитие на болестта през някои от последните години

За периода 2004 - 2012 г. са изпратени 87 брой проби за изследване за Бяс. От тях 2 броя положителни – 2008 г. и 2010 г.

Данни за диви животни.

Приблизително оценка на популация диви животни. Година: 2011

Регион	Оценка на популацията за отнасящия се вид диви животни			
	Вид: вълк	Вид: чакал	Вид: лисици	Вид: бездомни кучета (извън населените места)
България	2074	39 365	43 912	41 352
Общо	2074	39 365	43 912	41 352

Данни да се предоставят само ако е била извършена ваксинация.

Данни само в случай, че програмата се състои от мерки по отношение на дивата природа, или, ако данните са с епидемиологично значение за болестта.